

KRONIKK

HARALD SAKARIAS
BRØVIG HANSEN,
forsker ved Fridtjof Nansens
Institutt

SNØKRABBE: En nykommer som interesserer mange. I Barentshavet ligger teinene tett for å fangste denne verdifulle ressursen.
ARKIVFOTO: DMITRIJ PROZOKEVITSJ

Krabben som lammer Norge

Snøkrabbe i Barentshavet kan bli verd milliarder, likevel unnlater Norge å regulere fiskeriet.

Arten har nemlig plassert Norge i en skvis av handlingslammelse mellom miljøhensyn, profitt, Russland og Svalbard.

Russiske fiskere oppdaget snøkrabbe i Barentshavet i 1996 og snart 20 år senere har bestanden eksplodert. Allerede er det anslått at det er ti ganger så mye snøkrabbe som kongekrabbe i Barentshavet, men det finnes ingen gode bestandsestimater. I motsetning til kongekrabbe vil ikke snøkrabbe etablere seg langs Finnmarkskysten fordi vannet er for varmt. Den russiske og sentrale delen av Barentshavet har allerede en betydelig snøkrabbestand og det er ventet at tettheten rundt Svalbard vil øke betraktelig i årene som kommer.

Snøkrabbefiskerier er svært verdifulle og viktige både på østkysten av Canada og vestkysten av Alaska. Flere båter er i gang med et uregulert fiske etter snøkrabbe i Barentshavet og det er ventet at snøkrabbefiskeriet i Barentshavet kan nå milliardverdier på linje med torskefisket, Norges mest verdifulle fiskeri. Samtidig bringer den nye arten med seg flere utfordringer, og spørsmålet er om norske myndigheter vegrer seg for å bevege seg inn i minefeltet det vil være å forvalte denne arten, og dermed gir avkall

på potensielle milliardverdier og norske arbeidsplasser.

Den første utfordringen er miljøproblemet. Siden det ikke finnes bevis for at snøkrabbe er satt ut av mennesker er ikke snøkrabbe en fremmed art Norge er forpliktet til å kontrollere. Likevel er det åpenbart at en ny art i økosystemet, som ikke likner på noe som har vært der før, vil ha en effekt. Siden den spiser litt av alt, er det dog ikke sikkert at denne effekten vil være samfunnsøkonomisk negativ. I stedet er det mulig snøkrabbe styrker utvekslingen av næringsstoffer mellom havsøylen og havbunnen og dermed øker produktiviteten. På den annen side finnes det veldig lite forskning på snøkrabbe i Barentshavet og det er mulig nykommeren kan medføre kraftige kaskadevirkninger på økosystemet. Det finnes ingen måter å uttrykke arten på, men det er mulig å holde bestanden nede ved et jevnt fiskepress.

Den andre utfordringen er at størsteparten av fangstene er i det såkalte Smuttullet midt i Barentshavet. I vannsøylen er Smuttullet internasjonalt farvann. Havbunnen derimot, er delt mellom Norge og Russland. Det betyr at ressursene som tilhører kontinentalsokkelen, slik som olje, gass og snøkrabbe er kyststatenes eksklusive ressurs. Haka er

at snøkrabbe foreløpig først og fremst blir høstet på den russiske delen, oppsiden er at Norge og Russland i høst ble enige om gjensidig adgang til å fiske snøkrabbe i Smuttullet i 2016. Det er uvisst hva som skjer med snøkrabbe etter 2016.

» Det som er opplagt er at det trengs en bevisst strategi for å håndtere nykommeren

Det er ikke bare i Smuttullet snøkrabbe skaper utfordringer. Det er velkjent at spørsmålet om Norges enerett til havområdene rundt Svalbard er betent. Verre blir det når vi snakker om en «ny» art, som attpåil er bunnlevende. Det har aldri vært noen betydelig utnyttelse av bunnlevende organismer eller andre kontinentalsokkelressurser rundt Svalbard. Norge hevder at Svalbard ikke genererer en egen kontinentalsokkel, men at kontinentalsokkelen rundt Svalbard er en forlengelse av den norske kontinentalsokkelen. Dermed ser Norge snøkrabbe rundt Svalbard som

en eksklusiv norsk ressurs. Denne tolkningen vil sannsynligvis andre land være uevige i, spørsmålet er om de vil rettsforfølge det. Tolkningen av hvordan en bunnlevende art forvaltes vil nemlig også legge grunnlag for hvem som skal kunne utnytte eventuelle olje-, gass- og mineralressurser på kontinentalsokkelen rundt Svalbard.

Viktigst for å få til en samfunnsøkonomisk god bruk av snøkrabbe er et bevisst mål for ressursforvaltningen. Målet kan være å utrydde arten fordi den er fremmed eller å oppnå høyest mulig økonomisk avkastning (eventuelt en mellomting). Det som er opplagt er at det trengs en bevisst strategi for å håndtere nykommeren. Slik situasjonen er nå er tettheten av krabbeteiner så høy at bestanden sannsynligvis blir overfisket og at fiskeriet vil slutte å lønne seg i løpet av kort tid. Dermed vil fartøyene snart trekke seg ut, og at det vil gå flere år uten fiskeri, før det atter en gang blir et intensivt fiskeri. Et slikt «boom and bust-fiskeri» vil verken være bra for økonomien, arbeidsplasser eller økosystemet. Forhåpentligvis har Regjeringen en strategi for hvordan snøkrabben skal forvaltes, eventuelt et bevisst forhold til hvorfor det ikke skal gjøres noe.

Kronikkskribenter:

Elisabeth
Aspaker

Alf Håkon
Hoel

Salve
Dahle

Geir
Hønneland

Karoline
Andaur

Sven-Roald
Nystø

Ingrid
Heggø

Pål
Farstad